

ב' אדר תשע"ג - 12/2/2013

ניהול תיק בנזיקין

יהונתן שי גוטליב, עו"ד

רחוב הלל 23, ת.ד. 2470, ירושלים 91023
טל: 072-2837387 ; פקס: 072-2837389
Email: yg.law@012.net.il

כל הזכויות שמורות למחבר

מבוא

במה ההשתלמות תעסוק ובמה לא?

- ההשתלמות נועדה להעניק כלים פרקטיים לניהול תיק
בנזיקין בחלקה הראשון ובחלקה השני בניהול תיק
בפלת"ד.
- ההשתלמות לא תעסוק בפן המהותי של החוקים
הרלוונטיים.
- ההשתלמות לא באה ללמד את דיני הנזיקין.

את מי אני מייצג?

- השאלה הראשונה והבסיסית היא כמובן האם אני מייצג תובע או נתבע.
- מהי אישיותו המשפטית של התובע / נתבע? בגיר, קטין, תאגיד.
- מי הוא החותם על יפוי הכח והאם הוא מורשה לעשות זאת.
- דוגמא 1- קטין- האם שני ההורים הם האפוטרופוסים של התובע? (גרושים)
- דוגמא 2- תאגיד- האם החותם מורשה לחתום בשם התאגיד?

מועדים

- אם אני התובע- התיישנות!!!
- (מה עושים אם זה כבר התיישן?- לא לשכוח את הסעיפים המאריכים את ההתיישנות בחוק ההתיישנות ואת סעיף 89 (2) לפקודת הנזיקין)
- המוקש כשמייצגים תובע- אין מועד שלוחץ עלי ויש נטייה לדחות.
- אם אני הנתבע- מועד אחרון להגשת כתב הגנה. לזכור שתמיד ניתן לבקש ארכה, בין בהסכמה ובין ללא הסכמה.
- לבדוק מועדי דיונים אם קיימים.
- המוקש כשמייצגים נתבע- גם לאחר שקבלתי ארכה בסוף גם המועד להגשה מגיע.

קבלת העובדות-תובע

- מועד הנזק.
- סוג הנזק- תאונה, תקיפה, גניבה, מירמה וכו'
- מהות הנזק- שבר, צלקת, נפשי.
- השתלשלות האירועים- מה קרה מיום קרות הנזק ועד יום הפגישה.
- חיפוש הרכיבים הנזיקיים! (דוגמאות- החלקה במדרגות, נפילה מאופניים)
- קבלת תיעוד- מסמכים רפואיים, מסמכי שכר, מסמכי ביטוח לאומי, אישורים שונים וכו'
- האם התיק בשל להגשת התביעה?

קבלת העובדות - תובע (המשך)

- איסוף ראיות- האם יש ראיות נוספות שניתן לאסוף לפני הגשת התביעה? תיק משטרה, תיק ממשרד התמ"ת, דו"ח ממשרד החינוך
- הקלטה.
- תמונות.
- חקירות.
- עדים.
- **ראיות שנשיג לפני הגשת התביעה (כנראה) שלא נוכל להשיג לאחריה!!!**

קבלת העובדות - נתבע

- קבלת גרסה מסודרת וברורה מהנתבע בלי קשר לנטען בתביעה.
  - קבלת גרסה ביחס לנטען בתביעה – לנסות לקבל תשובות לכל הטענות.
  - קבלת תיעוד- מסמכים רפואיים, מסמכי שכר, מסמכי ביטוח לאומי, אישורים שונים וכו'
  - האם התיק בשל להגשת כתב הגנה?
-

קבלת העובדות-נתבע (המשך)

- איסוף ראיות- האם יש ראיות נוספות שניתן לאסוף?
  - הקלטה.
  - תמונות.
  - חקירות.
  - עדים.
  - שאלת הסמכות המקומית והעניינית.
  - שאלת ההתיישנות.
  - זהירות! העלאת הטענה במועד הראשון האפשרי זה כולל גם הודעה על הייצוג לבית המשפט או בקשה למתן ארכה וכדו'
-

זיהוי הגורמים המעורבים

את מי אני תובע?

- מי המזיק?
  - האם יש כמה מזיקים? האם אני תובע את כולם?
  - מי בעל הכיס העמוק?
  - למי יש מבטחת?
  - סמכות מקומית (זה לא טעות)
  - תביעות נוספות- פוליסות ביטוח, דיני עבודה
-

זיהוי הגורמים המעורבים את מי אני מצרף לתביעה?

מה האפשרויות שלי כנתבע?

- תביעה שכנגד.
  - הודעה לצד שלישי.
  - תביעה נפרדת ובקשה לאיחוד התיק.
  - לא לשכוח שהמועד להגשת תביעה שכנגד או הודעה לצד שלישי הוא במועד הגשת כתב ההגנה אבל הגשת תביעה נפרדת אינה מוגבלת בזמן (כפוף להתיישנות).
-

זיהוי הגורמים המעורבים את מי אני מצרף לתביעה?

- תמיד ניתן לבקש הארכת מועד אבל לא תמיד נקבל.
- שימוש בדרישה לקבלת פרטים נוספים – תקנה 66 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984.
- ("בעל דין שעל פי בקשתו נמסרו פרטים, יינתן לו זמן להגיש כתב טענות לאחר מסירת הפרטים כזמן שעמד לרשותו בשעה שהגיש בקשתו לפרטים, זולת אם יש בצו בית המשפט או הרשם הוראה אחרת")

זיהוי הגורמים המעורבים את מי אני מצרף לתביעה?

- מי שותף איתי בנזק?
  - האם יש כמה מזיקים?
  - למי יש מבטחת? האם אני מבוטח אצלו?
  - האם יש לי חוזה עם אחד הצדדים? להבדיל בין מעוולים במשותף לבין חבות חוזית.
-

הערכות להגשת כתב הטענות- תביעה

- חוות דעת רפואית- אחת או יותר
  - חוות דעת נוספות- בטיחות
  - אילו נספחים אני מצרף לכתב התביעה- תיעוד רפואי, אישורי מחלה, תמונות וכו'
-

הערכות להגשת כתב הטענות- הגנה

- חוות דעת רפואית- בהמשך ואחרי איסוף חומר רפואי
- חוות דעת נוספות- בטיחות, חשבונאית- בהמשך התיק ולא בשלב זה
- אילו נספחים אני מצרף לכתב ההגנה- האם יש לי מסמך שחשוב לי שהשופט יראה כבר מעכשיו?
- מסמכים המבססים את ההודעה לצד שלישי-הסכם, חשבוניות, פוליסת ביטוח
- תביעה שכנגד- כמו תביעה רגילה

עריכת כתבי הטענות

כתב תביעה

- כלל בסיסי- רחב ככל הניתן.
  - פרק העובדות- לשקול היטב את המילים ואת התיאור הניתן לתאונה.
  - נטל הראיה- תמיד להעלות את הטענה להעברת הנטל
  - הנזק והסעד המבוקש- עבר ועתיד (אין סכום תביעה)
-

עריכת כתבי הטענות

כתב תביעה

- העילות המשפטיות
  - רשלנות
  - הפרת חובה חקוקה
  - עוולות נוספות מפקודת הנזיקין- תקיפה, מירמה, מטרד ליחיד או לציבור
  - עילות חוזיות- חוזה מפורש או מכללא
  - עילות מחוקים נוספים- לשון הרע, הגנת הצרכן, הגנת הפרטיות
-

עריכת כתבי הטענות

כתב הגנה

- כלל בסיסי- רחב אבל צר וטענות חלופיות.
  - האם אני נותן גרסה עובדתית? כמה מפורטת הגרסה?
  - לשים לב שענייתי על כל הסעיפים בכתב התביעה (הכל מוכחש?)
  - זריקת האשם על גורם אחר- במיוחד כשיש נתבעים נוספים
-

עריכת כתבי הטענות

כתב הגנה

- טענות "קבועות"
  - אין קשר סיבתי או שהקשר נותק- גם בחבות וגם בנזק
  - אשם תורם
  - הקטנת הנזק
  - קיזוז וניכוי- ביטוח לאומי, קופת חולים, מיטיבים אחרים
  - הגשת בקשה לסילוק על הסף?
-

הסכם שכר טרחה

- על בסיס הצלחה או סכום מוגדר
  - אחוזים- קבוע או חלוקה לפי שלבים
  - סכום ראשוני- פתיחת תיק
  - הוצאות
  - תביעה שכנגד / הודעה לצד שלישי
  - סיכויים וסיכונים
-

הליכים מקדמיים - תובע

כתב התביעה הוגש - מה עכשיו?

- 30 יום להגשת הגנה בתוספת הארכות להגשה.
  - בקשה למתן פסק דין בהעדר הגנה.
  - ניהול מו"מ לפני הגשת הגנה.
  - תיקון כתב התביעה - הוספת נתבעים נוספים או שינוי הקיימים.
-

הליכים מקדמיים - תובע

הוגש כתב הגנה:

- הפנית דרישה להליכים מקדמיים לכל אחד מהנתבעים והצדדים השלישיים הכוללת:
  - גילוי מסמכים
  - שאלון
  - גילוי ועיון במסמכים ספציפיים
  - הודיה בעובדות או במסמכים
-

הליכים מקדמיים - תובע

מה אני מבקש?

- גילוי מסמכים : תצהיר לפי התקנות או רשימת מסמכים.
- מסמכים ספציפיים : נהלים שונים, נהלי בטיחות, תלושי שכר, פוליסות ביטוח, חשבונות, הסכמים, יומני עבודה, תדריכי בטיחות, חומר רפואי, מסמכי ביטוח לאומי, תיק משטרה.

הליכים מקדמיים - תובע

- שאלון: כל מה שעולה על הדעת ויכול לעזור לי להוכיח את התביעה.
  - שאלות פתוחות או נכון/לא נכון?
  - תתי שאלות באפשרויות שונות התלויות בתשובה לשאלה העיקרית
  - שאלות "דיג"
  - מקבע גרסה – לטוב ולרע.
-

הליכים מקדמיים - תובע

קבלנו תשובות – מה עכשיו?

- האם הנתבע מילא אחר הדרישה שלנו?
  - האם תצהיר גילוי המסמכים מספק אותי?
  - האם הועברו אלי כל המסמכים שבקשתי?
  - האם יש מסמכים נוספים עליהם נודע לי עכשיו?
-

הליכים מקדמיים - תובע

קבלנו תשובות – מה עכשיו?

- האם הנתבע השיב על כל השאלות?
  - לשים לב מי הוא המשיב על השאלון. האם יש גורם אחר אצל הנתבע שיש בידיו מידע? לא לאפשר לנתבע להתחמק.
  - האם התשובות הן תשובות אמת?
  - האם נטען לאי רלוונטיות?
  - האם נטען לחסיון מסמכים או חסיון במתן תשובות?
-

הליכים מקדמיים - תובע

קבלנו דרישה להליכים מקדמיים, מה עושים?

- הכנת תצהיר גילוי מסמכים או רשימת מסמכים.
  - מסמכים חסויים- חקירות, הקלטות.
  - חשוב לכלול את כל המסמכים שיש בידי התובע.
  - ניסוח רחב של המסמכים- לדוגמא- תיעוד רפואי, קבלות
  - לזכור- אני חשוף לסנקציה שלא יתנו לי להגיש כראיה מסמך שלא גיליתי
-

הליכים מקדמיים - תובע

קבלנו דרישה להליכים מקדמיים, מה עושים?

- מתן מענה לשאלון: תשובות קצרות, אמיתיות, מנוסחות היטב, הכנסת הטענות שלי בשאלות פתוחות, התחמקות משאלות שלא נוחות, טענת אי רלוונטיות, טענת חסיון.
- לזכור מה מרחף מעל התשובות: השופט יקרא את מה שאני כותב!

הליכים מקדמיים - תובע

קבלנו דרישה להליכים מקדמיים, מה עושים?

- המצאת מסמכים ספציפיים- האם המסמכים אצלי?
  - האם המסמכים הנדרשים היו אצלי?
  - דרישה לפרטים נוספים : חובה להשיב אבל התשובה היא חלק מכתב הטענות.
  - דרישה להודות בעובדות או במסמכים : לא חייב להשיב. לזכור שהסנקציה היא הוצאות הוכחת העובדה או המסמך.
-

הליכים מקדמיים - נתבע

הגשתי את כתב ההגנה, מה עכשיו?

- במידה והוגשה תביעה שכנגד או הודעה לצד שלישי-
ממתינים לכתב הגנה
- בקשה לפסק דין בהעדר הגנה- פסק דין מותנה בהודעה
לצד שלישי
- ניהול מו"מ עם הצד השלישי

הליכים מקדמיים - נתבע

הגשתי את כתב ההגנה, מה עכשיו?

- הפנית דרישה להליכים מקדמיים לתובע ולכל אחד מהנתבעים והצדדים השלישיים הכוללת:
- גילוי מסמכים; שאלון; גילוי ועיון במסמכים ספציפיים. לשים לב אם התובע עצמאי או בעל חברה.
- הודיה בעובדות או במסמכים
- דרישה לחתימה על טופס ויתור על סודיות רפואית
- דרישה להסכמה לבדיקה על ידי מומחים רפואיים
- דרישה להעמדת נכס לבדיקה על ידי מומחה- דירה, רכב

הליכים מקדמיים - נתבע

מה אני מבקש?

- גילוי מסמכים : תצהיר לפי התקנות או רשימת מסמכים.
  - מסמכים ספציפיים : תלושי שכר, קבלות, חשבוניות, הסכמים, חומר רפואי, מסמכי ביטוח לאומי, תיק משטרה, תמונות.
-

הליכים מקדמיים - נתבע

- שאלון : כל מה שעולה על הדעת ויכול לעזור לי להדוף את התביעה.
  - להקשות על התובע.
  - שאלות פתוחות או נכון/לא נכון?
  - תתי שאלות באפשרויות שונות התלויות בתשובה לשאלה העיקרית
  - שאלות "דיג"
  - מקבע גרסה – לטוב ולרע
-

הליכים מקדמיים - נתבע

קבלנו תשובות – מה עכשיו?

- האם התובע מילא אחר הדרישה שלנו?
  - האם תצהיר גילוי המסמכים מספק אותי?
  - האם הועברו אלי כל המסמכים שבקשתי?
  - האם יש מסמכים נוספים עליהם נודע לי עכשיו?
  - האם התשובות הן תשובות אמת?
  - האם נטען לאי רלוונטיות?
  - האם נטען לחסיון מסמכים או חסיון במתן תשובות?
-

הליכים מקדמיים - נתבע

קבלנו דרישה להליכים מקדמיים, מה עושים?

- הכנת תצהיר גילוי מסמכים או רשימת מסמכים.
  - מסמכים חסויים- חקירות, הקלטות.
  - חשוב לכלול את כל המסמכים שיש בידי הנתבע.
  - ניסוח רחב של המסמכים- לדוגמא- תיעוד רפואי
  - לזכור- אני חשוף לסנקציה שלא יתנו לי להגיש כראיה מסמך שלא גיליתי
-

הליכים מקדמיים - נתבע

קבלנו דרישה להליכים מקדמיים, מה עושים?

- מתן מענה לשאלון: תשובות קצרות, אמיתיות, מנוסחות היטב, הכנסת הטענות שלי בשאלות פתוחות, התחמקות משאלות שלא נוחות, טענת אי רלוונטיות, טענת חסיון.
- לזכור מה מרחף מעל התשובות: השופט יקרא את מה שאני כותב!

הליכים מקדמיים - נתבע

קבלנו דרישה להליכים מקדמיים, מה עושים?

- המצאת מסמכים ספציפיים- האם המסמכים אצלי?
  - האם המסמכים הנדרשים היו אצלי?
  - דרישה לפרטים נוספים : חובה להשיב אבל התשובה היא חלק מכתב הטענות.
  - דרישה להודות בעובדות או במסמכים : לא חייב להשיב. לזכור שהסנקציה היא הוצאות הוכחת העובדה או המסמך.
-

חוות דעת רפואיות

איסוף חומר רפואי

- קופות חולים
  - בתי חולים
  - מכונים- רנטגן, אולטרה סאונד
  - צה"ל- רק צו
  - טיפת חלב, בית ספר
  - ביטוח לאומי- וס"ר או צו
-

חוות דעת רפואיות

- כמה חוות דעת רפואיות אני רוצה להגיש?
  - באיזה תחומים?
  - מה תחום המומחיות שהתובע הגיש - נוירולוג או נוירוכירורג?
  - תחום שונה מהתחום של התובע
  - קיצור תוחלת חיים
  - מעקב (קשור לכאן? ועוד איך?)
-

חוות דעת רפואיות

- מינוי מומחה רפואי מטעם בית המשפט או הסכמה על גובה הנכות לצרכי הגשת תחשיב נזק
  - תקנה 130 לתקנות- הסכמה פירושה ויתור על חוות הדעת מטעמד
  - העברת כל החומר הרפואי או חלקו
  - שאלות הבהרה
  - הזמנה לחקירה על חוות הדעת
-

תחשיב נזק

- תיאור העובדות המקימות את העילה
  - תיאור הנזק- חשוב לפרט לצורך כאב וסבל
  - החבות- פירוט יתר יכול להצביע על קושי בחבות לתובע או לנתבע.
  - אשם תורם- התובע יטען להעדר והנתבע יטען לקיומו.
-

תחשיב נזק

- לפני פירוט ראשי הנזק יש לפרט:
  - הנכות הרפואית
  - הנכות התפקודית
  - העיסוק
  - בסיס השכר
-

תחשיב נזק

ראשי הנזק:

- כאב וסבל : גלובלי או מכפלה של נוסחת הפלת"ד. פירוט רב של הסבל שנגרם.
- הפסד שכר לעבר : תקופת אי כושר מליאה, תקופת אי כושר חלקית, חזרה לעבודה. לא לשכוח הפרשי הצמדה וריבית
- אבדן כושר ההשתכרות לעתיד : גלובלי (טענת הנתבע לרוב), מכפלת השכר באחוזי הנכות ובמקדם ההיוון, החלק של ההפסד המוכח (נניח שלפני התאונה הרווחתי 5,000 ועכשיו אני מרוויח 4,000) במכפלת מקדם ההיוון, גיל פרישה או גיל 70 (אשה וגבר, מקצוע חופשי או עבודת כפיים).

תחשיב נזק

ראשי הנזק:

- עזרה וסיעוד לעבר – צריך להוכיח בקבלות או בתצהיר.
- אפשר לטעון גם להגברה של העזרה.
- עזרה וסיעוד לעתיד- תחשיב של שעות העזרה המבוקשת במכפלת התשלום לשעה ובמכפלת ההיוון.
- אפשר לטעון גם לשכר גלובלי עבור עזרה.
- להבדיל בין עזרת קרוב ועזרת אחר.

תחשיב נזק

ראשי הנזק:

- הוצאות לעבר- ההוצאות מתייחסות לכל ההוצאות הרלוונטיות לתביעה- קבלות!
- בכל מקרה לטעון שלא כל הקבלות נשמרו ויש לפסוק הוצאות בצורה גלובלית.
- הוצאות רפואיות- מכוסות על ידי קופת החולים אבל יש תשלומים שונים שמשלמים כהשתתפות עצמית - ביקור רופא, רנטגן, פיזיותרפיה וכדו'.

תחשיב נזק

ראשי הנזק:

- הוצאות לעתיד- כאן זה על פי הערכה. לפרט מהן ההוצאות שהתובע יידרש למשל – טיפולים רפואיים, טיפולים משלימים (במיוחד אם זה נתמך בחוות הדעת), טיפולים נפשיים שאינם מכוסים בסל הבריאות, הוצאות נסיעה, הוצאות שונות.

תחשיב נזק

ראשי הנזק:

- ניידות- רלוונטי בעיקר בתיקים בהם יש פגיעה ברגליים או פגיעה נפשית.
  - התאמת דיור- רלוונטי בתיקי נכים קשים
  - הוצאות מיזוג- רלוונטי בתיקי נכים קשים
  - הוצאות סיעוד- כביסה, חיתולים וכדו'- רלוונטי בתיקי נכים קשים
-

תחשיב נזק

ניכויים/קיזוזים

- ביטוח לאומי- כל התגמולים שצמחו כתוצאה מהתאונה.
  - אם אני התובע אני אשאף לציין בדיוק את סכום הניכוי שיש לדעתי לנכות בצירוף אסמכתאות.
  - אם אני הנתבע אעדיף להשאיר זאת בצורה עמומה.
  - קופת חולים – בא לידי ביטוי בהוצאות הרפואיות.
  - אין ניכוי של תשלומים לפי חוזה ביטוח (ס' 86 לפקודת הנזיקין)
-

הצעת פשרה

- אחרי תחשיבי נזק בית המשפט יציע פשרה לצדדים.
  - הצעת הפשרה אינה מחייבת.
  - הפשרה יכולה להוות בסיס למו"מ.
  - אפשר להציג עוד מסמכים ולבקש מבית המשפט לשפר את הפשרה.
  - השיקולים הם גם זמן קבלת הכסף והעבודה בהמשך.
-

קדם משפט

- מינוי מומחה רפואי מטעם בית המשפט (אם לא מונה)
  - הסכמה על גובה הנכות לצרכי קבלת הצעת פשרה
  - דיון בבקשות ביניים- בעיקר בענין ההליכים המקדמיים
  - כיצד יימשך התיק- קביעת מועד להגשת ראיות ומועד להוכחות
  - דיון בהצעת פשרה
-

הכנת הראיות

- תצהירים - תובע / נתבע, עדים (עדי ראיה, ממונה בעבודה, עזרת צד ג').
  - עדים שלא בשליטתי או שמסרבים ליתן תצהיר.
  - חוות דעת מומחים רפואיים.
  - חוות דעת בתחומים אחרים- בטיחות, חשבונאית, שמאות, אקטואריה.
  - מוצגים נוספים- דגמים, קטלוג וכדו'
  - הגשת מסמכים- מצורפים לתצהיר, בחקירה נגדית או בהזמנה לבית המשפט (כמו ביטוח לאומי וקופת חולים)
-

הכנה להוכחות

- הכנת עדים - מפגש עם כל עד בנפרד!
  - בדיקה מדוקדקת של המסמכים בתיק כולל התיעוד הרפואי
  - השוואת גרסאות במסמכים השונים
  - הכנת מסמכים להגשה - כולל את השאלון ותצהיר תשובות לשאלון בהתייחס לשאלות ספציפיות
  - מציאת סתירות בין התצהירים השונים לבין המסמכים
  - לא לשכוח התנגדויות - שמועה, מומחיות, סברה, שינוי או הרחבת חזית
-

סיכומים

- סיכומים בדרך כלל יהיו בכתב אבל יכולים להיות גם בעל פה.
  - ההכנה לסיכומים בעל פה צריכה להיות כמו לסיכומים בכתב כולל הפניה לפסיקה.
  - חשוב שהסיכומים ייבנו בצורה בהירה ולפי פרקים.
  - סיכומים צריכים להיות מעניינים ולא מעייפים.
  - לזכר שזה לא כתב טענות אלא מסקנות!
-

ניכויים וקיזוזים

- כל טובת הנאה שצמחה לתובע מקוזזת מהתביעה לרבות ביטוח לאומי ולמעט פיצוי מחוזה אישי
- לשים לב שלא מדובר על קיזוז חוב או קיזוז מכח דיני החוזים.
- לשים לב שלמטיב זכות חזרה (כפוף להתיישנות): ביטוח לאומי, מעסיק, קרן דמי מחלה (מבטחים, מקפת).

ביטוח לאומי

- כל התגמולים שצמחו לתובע כתוצאה מהתאונה מנוכים מהפיצוי הסופי.
  - כך למשל גם דמי אבטלה והבטחת הכנסה ולא רק דמי פגיעה ומענק או קצבת נכות.
  - מתן הודעה לביטוח הלאומי על הגשת התביעה (ס' 330 לחוק הביטוח הלאומי) מקנה 25% מהנזק.
-

!!! סוף